

DNR 2011 Toegelicht

(2^e druk)

mr. A.M. Ubink
prof. mr. S. van Gulijk

Tweede druk

's-Gravenhage - 2022

2^e druk
ISBN 978-94-6315-066-8
NUR 822

© 2022, Stichting Instituut voor Bouwrecht, 's-Gravenhage

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgeverij. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h tot en met 16m Auteurswet 1912 jo. het Besluit van 27 november 2002, Stb. 2002, 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de Stichting Instituut voor Bouwrecht te wenden.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Voorwoord bij tweede druk

Het is al weer bijna tien jaar geleden dat de eerste druk van dit boek verscheen. In die tijd is er veel gebeurd op het gebied van algemene voorwaarden in het algemeen en in de wereld van de gebruikers van de DNR 2011 in het bijzonder. Het is dan ook heel goed dat er een tweede druk is gekomen van deze uitgebreide toelichting op de ruggengraat van het recht van de opdracht in de bouwwereld.

De DNR 2011 wordt in de bouwwereld in tal van verschillende disciplines gebruikt. De gedachten gaan altijd uit naar de architect, maar architectuur is niet de enige ontwerpende discipline waar de DNR 2011 voor geschreven is. Denk bijvoorbeeld ook aan de ontwerpers van de civiele constructie, de installaties, het bouwproces als zodanig, de bestekschrijvers, de BIM organisatie, het landschap, het interieur en ga zo maar door. Bij elkaar vertegenwoordigt deze groep een enorm economisch en maatschappelijk belang. Met dat belang is ook het belang van de DNR 2011 gegeven. Jazeker, er wordt vaak van afgeweken, maar die afwijking bevestigt dat het vertrekpunt van de juridische vormgeving van de relatie met de opdrachtgever de DNR 2011 is.

In mijn onderzoek naar de verschillende sets van algemene voorwaarden in het bouwrecht is mij bij herhaling opgevallen, dat de DNR 2011 heel gebruikersvriendelijk is en ook in een aantal zeer praktische aspecten voorziet. Dit zijn eisen, die tegenwoordig - terecht - steeds vaker aandacht krijgen in de literatuur en bij het opstellen van nieuwe sets (of nieuwe edities) van al bestaande algemene voorwaarden. De DNR 2011 kan hierbij als voorbeeld goede diensten bewijzen.

In deze Toelichting wordt de DNR 2011 geplaatst in een breder kader: de bepalingen zijn voorzien van voorbeelden, de rechtspraak die erop gevormd is, wordt uit de doeken gedaan en de band met het gemene burgerlijk recht wordt uiteengezet. Wie daarvan goed kennis neemt, kan goed geïnformeerd beslissen om wel of niet af te wijken van de DNR 2011 en kan zich behoeden voor het verkeerd handelen in situaties waarvoor de regeling een voorziening bevat. Ik kan niet nalaten te wijzen op de vele bepalingen waarin wordt verlangd dat schriftelijk en onderbouwd wordt gecommuniceerd. Het zich houden aan dit soort voorschriften is zeer bevorderlijk voor de voortgang van het project.

Deze inhoud en opzet zijn bij de auteurs van deze toelichting in heel goede handen. André Ubink is door de wol geverfd met zijn brede ervaring als zowel advocaat en als secretaris van scheidsgerechten oordelend over de DNR 2011 en de voorgangers daarvan. Stéphanie van Gulijk is gepromoveerd op het architectenrecht en heeft tal van publicaties over dit rechtsgebied op haar naam staan.

Lof aan deze schrijvers en aan het Instituut voor het Bouwrecht dat deze tweede druk er is.

Prof. em. dr. mr. Monika Chao-Duvis (em. hoogleraar TU Delft en voormalig directeur van het Instituut voor Bouwrecht)

Voorwoord bij eerste druk

Voor de relatie van de opdrachtgever en de adviseur (architect, ingenieur en adviseur) is in 2005 door de BNA en NLingenieurs De Nieuwe Regeling in het leven geroepen, herzien in 2011. De DNR is een eenduidige regeling, die voor partijen betrokken bij advieswerkzaamheden het grote voordeel heeft dat voor vergelijkbare diensten een zelfde regeling gold voor belangrijke onderwerpen als de algemene verplichtingen van beide partijen, de aansprakelijkheid, de auteursrechten, het einde van de opdracht en de administratief-financiële aspecten.

De DNR voorziet in een grote behoefte en wordt thans in zeer veel en zeer veel verschillende soorten opdrachten gebruikt. In combinatie met de Model Basisopdracht en de Standaardtaakbeschrijving beschikken opdrachtgevers en adviseurs over een evenwichtige en flexibele juridische regeling. De herziening van 2011 heeft er voor gezorgd, dat tekstuele oneffenheden opgelost zijn en de aansprakelijkheidsregeling gemoderniseerd is.

Het verheugt ons beiden dan ook, dat mr. André Ubink en zijn kantoorgenote mr. Annelies Oldengarm bereid zijn gevonden door het Instituut voor Bouwrecht om deze Regeling van een uitgebreid commentaar te voorzien. De voorliggende tekst is toegankelijk, biedt veel voorbeelden en geeft de lezer de bagage mee om op de juiste manier met deze algemene voorwaarden om te gaan. Naast de Toelichting op de DNR, behorend bij de DNR, hoort dit boek op het bureau van iedere adviseur die contracteert op basis van de DNR.

Tot slot. De DNR 2011 is op verantwoorde wijze tot stand gekomen en doet recht aan de belangen van opdrachtgever en adviseur. Wij spreken daarom de hoop uit dat de DNR 2011 gebruikt wordt zoals die bedoeld is. Zonder dat voor één van de betrokken partijen nadelige afwijkingen worden aangebracht.

Ir. Paul J.A. Oortwijn (directeur NLingenieurs) & drs. Fred F.J. Schoorl (directeur BNA)

Inhoudsopgave

Voorwoord bij tweede druk	v
Voorwoord bij eerste druk	vi
Leeswijzer	xi
Afkortingen	xiii
Inleiding	1
Hoofdstuk 1 Begripsbepalingen	3
Artikel 1 - Begripsbepalingen	3
Hoofdstuk 2 Algemene bepalingen omtrent de opdracht	9
Artikel 2 - De opdracht	9
Artikel 3 - Vooronderzoek	17
Artikel 4 - Vastlegging van de opdracht	21
Artikel 5 - Werkzaamheden door derden	23
Hoofdstuk 3 Bijzondere bepalingen omtrent de opdracht	24
Artikel 6 - Aanstellen van meer dan een adviseur	24
Artikel 7 - De adviseur als gemachtigde van de opdrachtgever	27
Artikel 8 - Esthetische waarde	30
Hoofdstuk 4 Aanpassingen en wijzigingen	32
Artikel 9 - Aanpassingen van de opdracht	32
Artikel 10 - Onvoorziene omstandigheden	36
Hoofdstuk 5 Algemene verplichtingen van partijen	39
Artikel 11 - Algemene verplichtingen van de adviseur	39
Artikel 12 - Algemene verplichtingen van de opdrachtgever	50
Hoofdstuk 6 Aansprakelijkheid van de adviseur	57
Artikel 13 - Aansprakelijkheid van de adviseur voor toerekenbare tekortkomingen	57
Artikel 14 - Schadevergoeding	63
Artikel 15 - Omvang van de schadevergoeding	72
Artikel 16 - Aansprakelijkheidsduur en vervaltermijnen	75
Artikel 17 - Overige bepalingen verband houdende met schadevergoeding	81
Artikel 18 - Opdrachtgever is consument	83
Hoofdstuk 7 Vertraging, onderbreking en gevolgen daarvan	84
Artikel 19 - Vertraging en onderbreking van de opdracht	84
Artikel 20 - Gevolg van vertraging of onderbreking van de opdracht	86
Hoofdstuk 8 Bepalingen van toepassing op de opzegging van de opdracht	89
Artikel 21 - Wijze van opzeggen	89
Artikel 22 - Limitatieve regeling opzeggingsgronden	92
Artikel 23 - Algemene verplichtingen van partijen na opzegging van de opdracht	96

Hoofdstuk 9 Opzegging van de opdracht	97
Artikel 24 - Opzegging van de opdracht zonder grond	97
Artikel 25 - Gronden voor opzegging van de opdracht	98
Artikel 26 - Vertraging en/of onderbreking	100
Artikel 27 - Toerekenbaar tekortkomen	101
Artikel 28 - Overmacht	103
Artikel 29 - Onvermogen	105
Artikel 30 - Wijziging rechts- of samenwerkingsvorm	106
Artikel 31 - Overlijden	107
Artikel 32 - Arbeidsongeschikt raken van een bepaalde persoon	108
Hoofdstuk 10 Gevolgen van de opzegging van de opdracht	109
Artikel 33 - Betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de opdrachtgever	111
Artikel 34 - Rechten op het advies na opzegging zonder grond door de opdrachtgever	116
Artikel 35 - Betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de adviseur	120
Artikel 36 - Rechten op het advies na opzegging zonder grond door de adviseur	124
Artikel 37 - Betalingsverplichting na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de adviseur	125
Artikel 38 - Rechten op het advies na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de adviseur	127
Artikel 39 - Betalingsverplichting na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever	129
Artikel 40 - Rechten op het advies na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever	131
Artikel 41 - Betalingsverplichting na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de opdrachtgever	132
Artikel 42 - Rechten op het advies na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de opdrachtgever	134
Artikel 43 - Betalingsverplichting na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de adviseur	135
Artikel 44 - Rechten op het advies na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de adviseur	136
Hoofdstuk 11 Eigendom en gebruik van documenten - rechten van de adviseur op het advies	137
Artikel 45 - Eigendom van documenten	137
Artikel 46 - Rechten van de adviseur op het advies	139
Artikel 47 - De uitvoering van het object	157
Artikel 48 - Recht van herhaling van het advies	160
Hoofdstuk 12 Financiële bepalingen	161
Artikel 49 - Algemene bepalingen	161
Artikel 50 - Advieskosten	163
Artikel 51 - Bepaling van advieskosten	164
Artikel 52 - Berekening als een percentage van de uitvoeringskosten	165
Artikel 53 - Berekening op grondslag van bestede tijd	169
Artikel 54 - Vaststelling vast bedrag	171
Artikel 55 - Advieskosten in geval van aanpassingen en wijzigingen	172
Artikel 56 - Betaling van advieskosten	175

Hoofdstuk 13 Toepasselijk recht, geschillen en vaststelling	179
Artikel 57 - Toepasselijk recht	179
Artikel 58 - Geschillen	180
Artikel 59 - Vaststelling en depot	183
Jurisprudentieregister	185
Trefwoordenregister	191

Leeswijzer

Dit boek voorziet in een toelichting op de DNR, voluit De Nieuwe Regeling 2011, Rechtsverhouding opdrachtgever – architect, ingenieur en adviseur, DNR 2011. Deze toelichting biedt inzicht in de DNR voor niet-juridisch geschoolde gebruikers van de DNR door een uitleg van de bepalingen uit de DNR en voorbeelden daarbij uit de jurisprudentie. Daarnaast vormt het boek een naslagwerk voor in de bouwpraktijk werkzame juristen, doordat de relevante jurisprudentie met betrekking tot de DNR in de toelichting is opgenomen. Voor zover oudere jurisprudentie, die is gewezen ten aanzien van de voorgangers

De DNR voorziet in algemene voorwaarden die gebruikt kunnen worden door adviseurs in de bouwpraktijk. De DNR is als zodanig de opvolger van de SR en de RVOI, de branchevoorwaarden die eerder ten behoeve van architecten en ingenieursbureaus waren opgesteld. Voor zover onder vigeur van de SR of de RVOI gewezen jurisprudentie nog relevant is voor de uitleg van de DNR, is ook deze jurisprudentie in de toelichting op de DNR verwerkt.

Bij de jurisprudentie zijn de vindplaatsen opgenomen. Daar waar slechts een nummer van de uitspraak wordt vermeld, is deze raadpleegbaar op de website van de Raad van Arbitrage. Daar wordt niet alleen de jurisprudentie van de Raad zelf gepubliceerd, maar ook van het AIBk en de Commissie van Geschillen. Oudere jurisprudentie is niet via deze website raadpleegbaar. Voor zover deze jurisprudentie ook niet in de vaktijdschriften is gepubliceerd, is deze veelal kenbaar uit de verschillende delen van de Serie Bouw- & Aanbestedingsrecht. In voorkomend geval is de vindplaats in deze serie vermeld in de toelichting op het artikel uit de DNR, waarop de betreffende uitspraak betrekking heeft.

In de huidige tweede druk zijn ten opzichte van de eerste druk de ontwikkelingen van de afgelopen tien jaren verwerkt. Met name is de toelichting uitgebreid met jurisprudentie die op het gebied van het adviseursrecht is gewezen in de periode tussen 2012 en 2021.

Omdat de SR en de RVOI in de praktijk niet of nauwelijks meer worden toegepast is in deze druk niet meer de vergelijking opgenomen tussen de DNR enerzijds en de eerdere bepalingen over hetzelfde onderwerp in de SR en de RVOI anderzijds.

In de praktijk blijken opdrachtgevers veelvuldig af te wijken van de DNR. Een voorbeeld daarvan is het Rijksvastgoedbedrijf, dat een eigen standaard-set aanvullende en afwijkende bepalingen ten opzichte van de DNR heeft opgesteld, de ABAA DNR 2011. In deze druk zijn de meest wezenlijke afwijkingen ten opzichte van de DNR uit de ABAA DNR 2011 beschreven, bij wijze van voorbeeld hoe vanuit opdrachtgeversperspectief met de DNR wordt omgegaan.

De toelichting op de artikelen 1 t/m 18 en 49 t/m 59 DNR is geschreven door mr. A.M. Ubink, advocaat bij Construct Advocaten. De toelichting op de artikelen 19 t/m 48 is

een bewerking van de tekst uit de eerste druk door prof. mr. S. van Gulijk, hoogleraar privaatrecht aan Tilburg University. De toelichting op deze artikelen in de eerste druk is geschreven door mr. A. Oldengarm.

De tekst van deze uitgave is afgesloten op 1 november 2021.

Stéphanie van Gulijk & André Ubink

Afkortingen

ABAA DNR 2011	Algemene Bepalingen van het Rijksvastgoedbedrijf voor opdrachten aan Architecten en Adviseurs – Definitief – 2019-1
CvG	Commissie van Geschillen van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs
AIBk	Arbitrage-Instituut Bouwkunst
RvA	Raad van Arbitrage voor de Bouw
SR	Standaardvoorwaarden 1997 Rechtsverhouding opdrachtgever-architect
RVOI	Regeling van de verhouding tussen opdrachtgever en adviserend Ingenieursbureau RVOI 2001
DNR	De Nieuwe Regeling 2011, Rechtsverhouding opdrachtgever-architect, ingenieur en adviseur DNR 2011
UAV	Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012)
BW	Burgerlijk Wetboek
Rv	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
Beneluxverdrag	Beneluxverdrag inzake de intellectuele eigendom inzake merken, tekeningen of modellen
Auteurswet	Auteurswet 1912
MBO	Model Basisopdracht
Toelichting	De Nieuwe Regeling 2011, Toelichting op de rechtsverhouding opdrachtgever-architect, ingenieur en adviseur DNR 2011
STB	Standaardtaakbeschrijving DNR-STB 2014
BR	Bouwrecht
TBR	Tijdschrift voor Bouwrecht
Serie Bouw- & Aanbestedingsrecht	M.A. van Wijngaarden, serie Bouw en Aanbestedingsrecht, bewerkt door M.A.B. Chao-Duivis
MvA	Memorie van Antwoord
Parl. Gesch.	Parlementaire Geschiedenis